

Pomutnja oko kriptovaluta

Rijetko dobijam "feedback" na članke objavljene u ovoj kolumni, ali članak [Mreža novca](#) [1] od prošlog mjeseca pobudio je interes čitatelja. Dobio sam poruke s mnoštvom pitanja. Očigledno je da je tema "vruća" i da postoji potreba za dodatnim informacijama. To me potaklo da nastavim pisati o kriptovalutama. Građe ima dovoljno za seriju članaka, jer se u svijetu pred našim očima događaju velike promjene. Evolucija isprva marginalnog eksperimenta ide u smjeru u kojem će kriptovalute postati planetarni "mainstream".

Nekolicina čitatelja je čak od mene zatražila savjet za ulaganje u kriptovalute! WOW! Savjete izbjegavam davati i u četiri oka, a kamoli javno. Investiranjem se može zaraditi, ali i izgubiti novac, a za to odgovornost mora preuzeti svatko za sebe. Umjesto savjeta koji bi mogli dovesti do neizvjesnih rezultata, pokušat ću oslikati najnovija zbivanja u svijetu kriptovaluta i širem okruženju koje na njega utiče. Neka to potakne čitatelje na razmišljanje, a zaključke neka donesu sami. Pokušat ću posložiti mozaik od na prvi pogled nepovezanih vijesti, a onda nastojati popuniti praznine. Naravno, ne gubeći iz vida nit vodilju, a to je informacijska sigurnost.

Bitcoin je prošlog tjedna postigao cijenu od 5.000 \$! Što se to moralo dogoditi da nešto nematerijalno, apstraktno, virtualna kovanica koja nije više od koda koji je proizveo kriptografski algoritam, a koja je 2009. ponuđena tržištu po cijeni od 0,001 USD, danas postigne cijenu od 5.000 dolara? Odgovor je jednostavan: ponuda i potražnja! Očigledno je da postoji potražnja za kriptovalutama. Kako, zašto? To je porast vrijednosti od 500.000 puta! Ili 5.000.000 puta? Vrta mi se u glavi, ne mogu točno računati, ispravite me ako griješim. Da ste u početku ove nove ere uložili 100 dolara u Bitcoin, sada biste bili milijunaši i ne biste više morali brinuti o financijskoj sigurnosti svoje obitelji!

Ne smijemo smetnuti s uma da su tradicionalne valute, iza kojih stoji država, inflatorne. Države danas tiskaju novca koliko im treba, zlatna podloga otišla je zaborav. Na taj način države izbjegavaju periodičke krize kapitalizma kao što je bila ona pred drugi svjetski rat, koja je u Njemačkoj dovela Hitlera na vlast. Nasuprot tome, kriptovalute su deflatorne, što znači da im vrijednost u načelu raste. To je osigurano time što je u programskom kodu zadan konačni broj kovanica i nema naknadnog "doštampavanja". S porastom potražnje raste i cijena.

Tko prati medije mogao je zapaziti nekoliko "nabačenih", "slučajnih" vijesti: na tržištu pada cijena zlata, a s burza na kojima se trguje dionicama u SAD povučene su milijarde dolara. Znači li to da ljudi višak kapitala umjesto u zlato i dionice ulažu u kriptovalute? Zanimljivo, zar ne? Idemo dalje.

Banke u EU zatvorile su 4,9% poslovnica. Kao razlog navodi se porast plaćanja preko Interneta, ali i pad kamatnih stopa, što bankama smanjuje profit (zašto su samo u Hrvatskoj kamate još visoke? Na to nećemo odgovarati.) Da li je razlog koji se ne spominje i činjenica da sve više ljudi plaća robe i usluge kriptovalutama? Banke su se godinama s visoka i čak s prezirom odnosile prema Bitcoinu i njegovoj braći. Nije ni čudo, jer se njihov posao temelji na povjerljivosti i tajnosti podatka o klijentima. Bitcoin ima glavnu knjigu koja je otvorena svima, a osim toga banke ne zarađuju na prometu kriptovaluta. Kako banke mogu prihvatiti distribuiranu i svima otvorenu bazu a pritom sačuvati anonimnost svojih klijenata? To je ključno pitanje i o odgovoru na njega ovisit će i budućnost banaka. Naravno, vlasnici banaka ne žele ostati po strani, pa u tišini pripremaju izdavanje vlastitih kriptovaluta. Napomena: transakcije kriptovalutama su pseudo anonimne, postoje načini da se uđe u trag vlasnicima walleta.

I poduzetnici žele zgrabiti svoj dio kolača. Otkrili su novi način prikupljanja sredstava za rast svojih startupa: ICO, Initial Coin Offering. To znači da najavljuju izdavanje vlastite kriptovalute, a ranim ulagačima nude posebne pogodnosti i veće količine coina. Tako se nude ekološki coin, kojima će se financirati zeleni projekti. Energetski coin financirat će industriju koja želi povećati učinkovitost električnih mreža. Pojavio se coin koji prihvaća turistička industrija, pa njime možete plaćati avionske karte i smještaj u hotelima. Itd, its. Nema garancije da će svi ti startupi uspjeti, pa ulagači moraju razumjeti rizik takvog ulaganja. Osim toga, ICO je praktički nereguliran, za razliku od strogih pravila koja moraju zadovoljiti tvrtke koje pripremaju tradicionalni IPO da bi na burzi ponudile svoje dionice.

Treći veliki igrač koji ima svoje interese je država, koja želi znati kako njeni građani zarađuju i troše novac, kako bi suzbijala kriminal i ubirala poreze. EU je donijela direktivu KYC/AML (Know Your Customer, Anti Money Laundering Directive) kojom se praktički traži ukidanje anonimnosti. U Rusiji je uhićena grupa ljudi pod optužbom za pranje novca preko Bitcoina. Kina i Južna Koreja najavile su da će regulativom zabraniti ICO na svom teritoriju, a od tvrtki koje su ga već pokrenule Kina traži da ulagačima vrate novac. NEO, kineska kriptovaluta, već je objavio da će ulagačima vratiti novac i prilagoditi se regulativi. Nakon toga vrijednosti kriptovaluta su padu, pa je cijena Bitcoina pala ispod 4.000 \$. Dodajmo k tome još jednu vijest koja u našim medijima nije dobila odgovarajući prostor: Estonija i Rusija najavile su izdavanje vlastitih, državno podržanih kriptovaluta. Da li to znači da će u dogledno vrijeme napustiti dosadašnje valute? I kako će se prilagoditi situaciji u kojoj više ne mogu tiskati novac po volji?

Osim toga, priprema se zakonska regulativa po kojoj bi tvrtke koje pomoću Interneta posluju globalno plaćale porez u zemljama iz kojih dolaze kupci, a ne samo u zemlji u kojoj su tvrtke registrirane.

Četvrta skupina koja pokazuje živ interes za kriptovalute su kriminalci. Oni provaljuju na servere i iz walleta kupaca prebacuju coine u svoje wallete. Oko 120.000 Ethereuma je tako završilo kod kriminalaca. Umjesto da trgovanje ukradenom valutom onemogućuje sofverski, upozoravaju kupce da paze kako ne bi kupili ukradene coine! U toj skupini pronaći ćete i neke neobične igrače: Sjeverna Koreja koristi svoju "vojnu jedinicu hakera" za krađu kriptovaluta. Omiljena meta su im serveri njihova južnog susjeda. Tako su u travnju ove godine s južnokoreske mjenjačnice Yapizon pokupili plijen u kriptovaluti vrijedan 5 miliona dolara. Narednih mjeseci su provalili na Bithumb, najveću južnokorejsku mjenjačnicu i pokupili osobne podatke 31.000 korisnika, nakon čega je uslijedilo prebacivanje njihove kriptovalute. Sjeverna Koreja tako nastoji zaobići sankcije.

Moramo spomenuti i jednu interesnu skupinu koja možda najviše utječe na vrijednost kriptovaluta, a to su špekulanti. Tu riječ upotrebljavamo bez negativnih konotacija. Forex je legalan biznis, zarađuje se na fluktuacijama vrijednosti valuta. No špekulanti znaju kako podizati i spuštati vrijednost neke valute/kriptovalute, pa na umjetan način podižu njenu vrijednost da bi je prodavali, a zatim spuštaju cijenu, da bi ponovo kupili valutu po nižoj cijeni. Jesu li im mali investitori dorasli i jesu li sposobni uspješno "jahati na umjetnim valovima" koje špekulanti proizvode?

Vratimo se korak nazad da pokušamo shvatiti tko je sve doprinio razvoju kriptovaluta?

- Prvi val u razvoju blockchaina i kriptovaluta napravili su kriptografi i informatičari. Rad čovjeka ili grupe koji se krije iza pseudonima Satoshi Nakamoto pokazuje sve osobine matematičkog genija. Objavio je svoje ideje na kripto forumu i privukao rane entuzijaste koji su prizvali izazov. Kad je Satoshi 2012. nestao s pozornice, oni su nastavili razvoj blockchaina, distribuirane knjige u kojoj se bilježe transakcije, a koja je napravljena da omogući poslovanje među entitetima koji se ne poznaju, pa si prema tome niti ne vjeruju.
- Drugi val pobornika čine kriptoanarhisti. Za njih se tu ne radi o bogaćenju, nego o društvenom i političkom pokretu usmjerenom na to da se ograniči moć države, koja si je prigrabila prevelike ovlasti, i bogatih, koji imaju prevelik uticaj na političare i na donošenje zakona. Anarhisti nisu skloni kompromisima, odbijaju svaki pokušaj regulacije kriptovaluta. Satoshi je na forumu pokazivao simpatije za njihovu društvenu filozofiju.
- Treći val su odradili financijski stručnjaci s Wall Streeta, koji su prepoznali potencijal koji nova tehnologija pruža svima, pa i tradicionalom biznisu. Financijaši nemaju ništa protiv državne

regulative i plaćanja poreza. Napravili su velik posao u promoviranju nove tehnologije i stvaranju uvjeta da i tradicionalni investitoru mogu sudjelovati u poslu s kriptovalutama. Oni su praktički uveli kriptovalute u "mainstream".

Količina novca koja se vrti na kriptoburzama toliko je narasla da je zaprijetila tradicionalnom biznisu a postoje sumnje da bi to moglo ugroziti i monetarne sustave današnjih država. Zato se sprema "protureformacija" i tek ćemo vidjeti kako će se stvari odvijati. No jedno je jasno: razvoj se ubzava, na odgovor nećemo dugo čekati. A blockchain i kriptovalute više nitko ne može ignorirati, samo je pitanje na koji će ih način prihvatiti i ugraditi u mainstream poslovanje.

Anarhisti imaju pravo u jednoj stvari: država želi imati potpun uvid u zaradu i trošenje svih svojih građana, a da istovremeno način na koji država troši novac poreznih obveznika nije transparentan. Povremeno novinari otkriju poneki skandal tipa "farbanja tunela". Zamislite da i Vlada prihvati blockchain, pa će svi njihovi rashodi postati javni! Istina je i da današnje države više brinu o svojim najbogatijim građanima, donoseći zakone koji im omogućavaju izbjegavanje plaćanja poreza. U SAD se čak neki bogataši bune, Warren Buffet izjavio je da je apsurdno da njegova tajnica plaća više poreza od njega. Hoće li blockchain osim novog načina plaćanja proizvesti i promjene u društvu u smjeru veće demokratizacije i pravednosti? Živi bili pa vidjeli.

Sve u svemu, nadam se da sam neizravno odgovorio na pitanja koja mi postavljaju kolege sistemci. Društvena promjena odvija se pred našim očima, tko živi otvorenih očiju i nastoji se informirati moći će i profitirati, ali stvari nisu jednostavne, mnogo je igrača i suprotstavljenih interesa. Zasad ostaje činjenica koja poziva na oprez: tržište kriptovaluta je još neregulirano, što omogućuje prevarantima da pokreću fiktivne tvrtke i prikupljaju kapital za izdavanje coina, tehnologija je nova i ranjiva na napade kriminalaca, veliki igrači na financijskom tržištu upozoravaju da je rast kriptovaluta napuhani balon, štiteći pri tom ne samo kupce kriptovaluta nego i svoje interese, a države ubrzano rade na tome da sve stave pod kontrolu. Samo je pitanje hoćemo li se i mi aktivirati na jednoj od tih strana, ili ćemo ostati pasivni promatrači?

sri, 2017-09-13 21:15 - Aco Dmitrović **Vijesti:** [Sigurnost](#) [2]

Kategorije: [Kolumna](#) [3]

Vote: 0

No votes yet

story_tag: [informacijska sigurnost](#) [4]

[kriptovalute](#) [5]

Source URL: <https://sysportal.carnet.hr./node/1758>

Links

[1] <http://sysportal.carnet.hr/node/1751>

[2] <https://sysportal.carnet.hr./taxonomy/term/13>

[3] <https://sysportal.carnet.hr./taxonomy/term/71>

[4] <https://sysportal.carnet.hr./taxonomy/term/101>

[5] <https://sysportal.carnet.hr./taxonomy/term/133>